

EURÓPSKY PARLAMENT

2004

2009

Dokument na schôdzu

26.3.2009

B6-0170/2009

NÁVRH UZNESENIA

ktorý na základe vyhlásení Rady a Komisie

v súlade s článkom 103 ods. 2 rokovacieho poriadku

predkladajú Konrad Szymański, Adam Bielan, Hanna Foltyn-Kubicka,
Miroslaw Mariusz Piotrowski, Zdzislaw Zbigniew Podkański, Wojciech
Roszkowski, Inese Vaidere, Ģirts Valdis Kristovskis, Roberts Zile a Ewa
Tomaszewska

v mene skupiny UEN

o svedomí Európy a totalite

B6-0170/2009

Uznesenie Európskeho parlamentu o svedomí Európy a totalite

Európsky parlament,

- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv OSN,
- so zreteľom na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN 260 (III) A z 9. decembra 1948 o genocíde,
- so zreteľom na štvrtý ženevský dohovor týkajúci sa ochrany civilistov v čase vojny „v rukách“ nepriateľa a počas vojenskej okupácie cudzou mocnosťou,
- so zreteľom na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva z 22. marca 2001 vo veci Streletz, Kessler a Krenz v. Nemecko,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 12. mája 2005 o šesťdesiatom výročí skončenia druhej svetovej vojny v Európe¹,
- so zreteľom na rámcové rozhodnutie Rady 2008/913/SVV z 28. novembra 2008 o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a xenofóbie prostredníctvom trestného práva²,
- so zreteľom na uznesenie č. 1481 Parlamentného zhromaždenia Rady Európy z 26. januára 2006 o potrebe medzinárodného odsúdenia zločinov totalitných komunistických režimov,
- so zreteľom na vypočutie o zločinoch totalitných režimov, ktoré sa konalo v Bruseli 8. apríla 2008,
- so zreteľom na uznesenia a vyhlásenia o zločinoch totalitných komunistických režimov prijaté v mnohých národných parlamentoch,
- so zreteľom na Pražskú deklaráciu o svedomí Európy a komunizme z 3. júna 2008,
- so zreteľom na vyhlásenie Európskeho parlamentu z 22. septembra 2008 o vyhlásení 23. augusta za Európsky deň spomienky na obeť stalinizmu a nacizmu,
- so zreteľom na potrebu zorganizovať označenie koncentračných a vyhladzovacích táborov,
- so zreteľom na rozhodnutie Výboru pre svetové dedičstvo UNESCO č. 31COM 8B.8,
- so zreteľom na článok 103 ods. 2 rokovacieho poriadku,

¹ Prijaté texty: P6_TA(2005)0180.

² Ú. v. EÚ L 328 E, 6.12.2008, s. 55.

- A. keďže EÚ je založená na zásadách právneho štátu a dodržiavaní ľudských práv,
- B. keďže medzi tieto základné hodnoty Európy patrí spravodlivosť a keďže na výkon a presadzovanie spravodlivosti je potrebná dôkladná znalosť dejín,
- C. keďže vraždy a zotročovanie páchané agresiou fašizmu a stalinizmu sú vojnové zločiny a zločiny proti ľudskosti,
- D. keďže extrémne formy totality v nacistických, fašistických a sovietskych komunistických diktatúrach viedli k naplánovaným a rozsiahlym zločinom spáchaným voči miliónom ľudí a ich základným a neoddeliteľným právam v rozsahu, ktorý v dovtedajších dejinách nemal obdobu,
- E. so zreteľom na živé svedectvo a neochvejný postoj mnohých ľudí, ktorí sa proti tomuto útlaku postavili, napríklad rotmajstra Witolda Pileckého, jediného človeka, ktorý šiel dobrovoľne do nacistického tábora smrti (v Osvienčime), aby tam zorganizoval hnutie odporu a zhromaždil informácie o masových vraždách,
- F. keďže je dôležité pripomenúť si tých, ktorí ako rotmajster Witold Pilecki aktívne odporovali totalitnému režimu a ktorí by sa pre svoje odhodlanie, vernosť ideálom, česť a odvahu mali vpísať do povedomia Európanov ako hrdinovia časov totality,
- G. keďže zločiny genocídy páchali aj militantné skupiny vedené totalitnou ideológiou totalitných režimov,
- H. keďže ľahostajnosť a klamlivé kliše v dejinnej pamäti Európanov môžu vytvárať priestor pre nacionalistické a iné zneužívanie dejinných spomienok,
- I. keďže je potrebné účinne sa postaviť skresľovaniu histórie a pokusom o obviňovanie obetí zločinov genocídy,
- J. keďže iba silná a dejinne uvedomelá Európa môže vytvoriť príležitosti na prekonanie obľudnosti spáchaných v minulosti,
- K. so zreteľom na momentálne prebiehajúci ideologický boj o výklad nedávnej totalitnej minulosti Európy, či už s cieľom ospravedlniť sovietske zločiny alebo trivializovať zločiny nacizmu,
- L. keďže Rada pre spravodlivosť a vnútorné veci dosiahla 19. apríla 2007 politickú dohodu o rámcovom rozhodnutí o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a xenofóbie a rozhodla, že trestná zodpovednosť za verejné ospravedľňovanie, popieranie alebo hrubé zľahčovanie zločinov by sa nemala rozšíriť na prípady, ktoré nie sú motivované rasizmom alebo xenofóbiou, a že rozsah pôsobnosti dokumentu sa teda nevzťahuje na zločiny páchané z iných dôvodov, napríklad totalitnými komunistickými režimami,
- M. keďže Komisia 8. apríla 2008 uskutočnila vypočutie o vojnových zločinoch totalitných režimov za účasti Rady a skupiny poslancov Európskeho parlamentu,
- 1. vyjadruje poľutovanie, že rozhodnutie Rady z 19. apríla 2007 o rámcovom rozhodnutí o zločinoch spáchaných z dôvodu rasovej príslušnosti, farby pleti, náboženskej

príslušnosti, rodinného pôvodu alebo národnostného či etnického pôvodu sa nevzťahuje na zločiny páchané z iných dôvodov, napríklad totalitnými komunistickými režimami;

2. konštatuje, že genocída, akou je holokaust, hromadné zločiny proti ľudskosti a rozsiahle porušovanie ľudských práv, napríklad masové deportácie z pobaltských štátov, Poľska a iných krajín, masové popravy, napríklad zmasakrovanie poľských dôstojníkov v katyňskom lese a dôstojníkov lotyšskej armády v Litene, vytvorenie a fungovanie koncentračných táborov a gulagov, umelo vyvolaný hladomor na Ukrajine, popretie základných práv na slobodu vyjadrenia, prejavu, pohybu a mnohé ďalšie zločiny spáchané počas totalitného komunizmu sa riadne nevyšetřili a ani neposúdili v medzinárodnom meradle;
3. zdôrazňuje, že hoci národy Európy sužované komunistickým aj nacistickým totalitným režimom vyvinuli obrovské úsilie o prekonanie ich následkov, je úlohou Európskej únie vyšetriť a posúdiť zločiny komunizmu, nacizmu a ďalších totalitných režimov páchané na európskom území s cieľom objasniť, čo sa stalo štvrtine obyvateľov Európy, a posúdiť tieto režimy;
4. pripomína, že občania, ktorí sú stále obeťami totalitných komunistických režimov, sú v krajinách bývalého sovietskeho bloku nútení zmieriť sa s tým, že žijú bok po boku s ľuďmi, o ktorých vedia, že páchali zločiny a zavraždili ich príbuzných;
5. zdôrazňuje, že ľudia žijúci v krajinách oslobodených od sovietskej okupácie stále trpia následkami totalitného režimu, napríklad rusifikáciou, nútenými zmenami demografickej situácie štátu a hlbokými psychologickými problémami, ktoré spôsobil režim; žiada, aby sa tieto skutočnosti zväžili pri dosahovaní záverov o politickej, spoločenskej a medzietnickej situácii v týchto krajinách;
6. je znepokojený skutočnosťou, že ľudí z mladšej generácie v niektorých členských štátoch EÚ jasne rozdeľuje úplne odlišné a protichodné chápanie dejín Európy a názory na ne utvárané v ich rodinách; vyjadruje obavy, že v budúcnosti by to mohlo viesť k nebezpečenstvu prípadných stretov medzi týmito spoločenskými skupinami; je znepokojený, že u niektorých zložiek západnej spoločnosti, najmä u mladých ľudí, možno badať závažný nedostatok vedomostí o komunistických totalitných režimoch; žiada, aby sa zvýšilo povedomie verejnosti o európskych dejinách a aby sa informácie o tomto dejinnom úseku zaradili do učebných osnov;
7. je presvedčený, že rozsiahle prehodnotenie európskych dejín a celoeurópske uznanie všetkých dejinných stránok modernej Európy posilní v záujme náležitého zachovania dejinnej pamäte Európy európsku integráciu, pretože lepšiu budúcnosť možno budovať iba lepším porozumením spoločnej minulosti, čím sa zároveň vylúči možnosť opätovného oživenia totalitných režimov;
8. navrhuje, aby sa 25. máj (výročie popravy osvietenčinského hrdinu rotmajstra Witolda Pileckého 25. mája 1948) vyhlásil za Medzinárodný deň hrdinov boja proti totalite, čím sa vyjadří rešpekt a úcta všetkým tým, ktorí v boji proti tyranii vydali svedectvo o svojom hrdinstve a skutočnej láske k ľuďom, a budúcim generáciám sa jasne naznačí, ako sa správne zachovať voči hrozbe totalitného zotročenia;

9. domnieva sa, že súčasné vnímanie minulej tyranie a hrôz je dôležitou súčasťou aktuálnych diskusií o demokracii;
10. poukazuje na to, že zločiny páchané totalitným komunistickým režimom nemožno ospravedlniť ani očistiť na základe prínosu a zásluh ZSSR na porážke nacistického režimu; zdôrazňuje, že zároveň je neprípustné, aby Ruská federácia prijala právne predpisy trestajúce každého, kto sa pokúsi analyzovať udalosti druhej svetovej vojny z odlišného hľadiska ako v minulých desaťročiach;
11. vyzýva Komisiu a Radu, aby prijali konkrétne opatrenia a zabezpečili, že výsledky vypočutia z 8. apríla 2008, premietnuté do dokumentu o prínose vypočutia, sa zohľadnia v ďalšom úsilí o spoločný prístup na úrovni EÚ k zločinom spáchaným totalitnými režimami;
12. vyzýva Komisiu a vlády členských štátov, aby podporovali vymáhanie existujúcich nástrojov medzinárodného práva a postavili mimo zákon, stíhali a trestali hrubé porušenie ľudských práv, ako genocídu a zločiny proti ľudskosti;
13. naliehavo vyzýva Radu a Komisiu, aby našli právne nástroje na vytvorenie optimálneho rámca a postupov na vyšetrovanie a posúdenie zločinov komunizmu, nacizmu a iných totalitných režimov na úrovni EÚ; konštatuje, že tieto právne prostriedky by mali vychádzať z medzinárodného práva a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Norimberského tribunálu;
14. zdôrazňuje, že medzinárodné spoločenstvo je zodpovedné za monitorovanie povinného stíhania páchatel'ov genocídy, a pripomína že vytvorenie osobitných vyšetrovacích inštitúcií vo viacerých štátoch je súčasťou medzinárodného úsilia o skončenie beztrestnosti za organizované masové vraždy;
15. žiada, aby sa vytvoril európsky výskumný inštitút, ktorý by sa zaoberal najvýznamnejšími obdobiami dejinného vývoja Európy v 20. storočí vrátane nepovšimnutých alebo zabudnutých zločinov alebo iného zneužívania ľudských práv a medzinárodných povinností, a to prostredníctvom dôkladného štúdia a vyšetrovania, posudzovania zodpovednosti, hodnotenia právnych a morálnych stránok a v prípade potreby prijímania právnych krokov;
16. navrhuje, aby sa 23. august vyhlásil za Európsky deň spomienky na obeť totalitných režimov;
17. vyzýva Radu a Komisiu, aby prijali potrebné kroky na zavedenie riadneho označenia nemeckých a sovietskych koncentračných a vyhladzovacích táborov s cieľom predísť tomu, aby zodpovednosť za genocídu bola namiesto páchatel'om prisúdená obetiam;
18. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.